

Zelfreflectie deel 1

Vrijwel iedereen kent het fenomeen van 'rondzingen'. Neem een microfoon en zet hem voor de luidspreker. Een minuscuul geluidje wordt door de microfoon opgepikt, versterkt en iets luider door de speaker weergegeven. De microfoon pikt dat iets luidere geluid weer op, wordt weer versterkt, enz. Het gevolg is een uiterst irritante hoge piep die pijn doet aan de oren. Ik moest hier aan denken toen ik het boek las over de bankiers van Joris Luyendijk over de financiële crisis. Alhoewel hij daar geen woord over spreekt is voor mij duidelijk hoe het systeem heeft kunnen ontsporen: er is geen terugkoppeling. Het is de microfoon die niet wordt gecorrigeerd.

Elk systeem, elk proces heeft een intrinsieke terugkoppeling nodig.

Terugkoppeling is de automatische correctie van het oorspronkelijk proces zodat er geen (onherstelbare)schade ontstaat. In de natuur is alles teruggekoppeld.

Bij de microfoon is dat al opgelost maar vroeger, toen ik nog in een band speelde, hielden we gewoon een hand tussen luidspreker en microfoon! Het geluid vanuit de luidspreker werd

daardoor gedempt. Ander voorbeeld: als ons lichaam te warm wordt gaan we zweten. Door verdamping van het zweet koelen we af. Maar ook: als de zilverberk teveel warmte via zonlicht ontvangt draaien, de bladeren hun zilverachtige kant naar de zon waardoor de opgenomen warmte afneemt door weerkaatsing. Alles in de natuur is teruggekoppeld. Was dit niet zo dan loopt binnen 5 minuten letterlijk alles uit de hand.

Helaas passen economen en politici dit eenvoudige principe nog niet toe op economie en maatschappij. Wil je minder files? Dan spreek je eerst af wat toelaatbaar is; zeg 150 km gemiddeld per dag. Als het meer is dan verhoog je de benzine prijs en met dat geld verlaag je de OV-ticketprijs. Het is zeker dat de files op gemiddeld 150 km uitkomen. Waarom? Omdat de benzine prijs net zolang stijgt en de OV-prijs net zolang daalt tot het bereikt is. Wil je de bonuscultuur van de banken beteugelen? Hoe eenvoudig kan terugkoppeling werken. Bij elke bonus moet de bank het 10-voudige aan krediet verstrekken aan het MKB. Dat was hun taak en dat is sterk afgenomen door de crisis. Daar waar ze aan de ene kant zich distantiëren van de maatschappij door hun bonuscultuur, worden ze door de terugkoppeling weer gedwongen tot samenwerken en investeren in dezelfde maatschappij. Wat heeft dit te maken met zelfreflectie? Alles, maar daarover een volgend keer.

Ed baas